

Podkladový materiál pre seminár

“Vymedzenie inkluzívneho trhu práce, cieľových skupín, sociálnej ekonomiky, špecializácia služieb zamestnanosti - definovanie nového konceptu”

11. október 2016, Bratislava

Napriek špecifickému zameraniu viacerých opatrení aktívnej politiky trhu práce na podporu zamestnanosti a zamestnateľnosti znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie, 7 z 10 ľudí so zdravotným postihnutím aktuálne zostáva mimo trhu práce a viac ako 50% všetkých registrovaných uchádzačov o zamestnanie je bez práce viac ako 12 mesiacov. Ich návrat/vstup na otvorený trh práce teda vyžaduje špeciálnu podporu.

Medzinárodné organizácie v súvislosti so snahou vytvoriť širší rámec podpory zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí znevýhodnených na otvorenom trhu práce, vrátane ľudí so zdravotným postihnutím, začali používať termín „inkluzívny trh práce“.

Skupina mimovládnych organizácií združených v Nezávislej platforme SocioFórum a aktívnych v oblasti zamestnávania ľudí znevýhodnených na otvorenom trhu práce verí, že vytvorenie teoretického rámca konceptu „inkluzívneho trhu práce“ akceptovateľného v lokálnych podmienkach, jeho etablovanie a definovanie opatrení, ktoré by v rámci konceptu mali byť realizované, môže zlepšiť celkovú situáciu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti vybraných skupín znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie aj na Slovensku.

Cieľom prvého zo série seminárov zameraných na vytvorenie teoretického rámca a etablovanie opatrení „inkluzívneho trhu práce“ je:

- vytvoriť všeobecne prijatú definíciu konceptu „inkluzívneho trhu práce“ akceptovanú členskými organizáciami Nezávislej platformy SocioFórum ako i odbornou verejnosťou, ktorá by bola základom pre ďalšie aktivity Nezávislej platformy SocioFórum v oblasti zamestnanosti/zamestnateľnosti znevýhodnených skupín;
- definovať základné rámce opatrení zameraných na podporu zamestnanosti/zamestnateľnosti vybraných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie (s dôrazom na ľudí so zdravotným postihnutím) vychádzajúcich z konceptu „inkluzívneho trhu práce“;
- definovať prioritné aktivity, ktoré by Nezávislá platforma SocioFórum mala iniciovať a realizovať v súvislosti so snahou etablovať princípy inkluzívneho trhu práce v slovenskom prostredí.

Téma 1: Definícia konceptu „inkluzívny trh práce“

Prvotný návrh definície konceptu „inkluzívny trh práce“ (ďalej ako ITP) bol navrhnutý v rámci vypracovania správy pre EASPD (viac vid': [PF Slovakia 2016 European Semester Country Report update.pdf](#)) ako:

ITP je taký trh práce, ktorý poskytuje plnohodnotné uplatnenie (vrátane vyhľadania a udržania práce) pre každého účastníka trhu práce bez ohľadu na jeho individuálne kapacity, zdravotný stav, vek, sociálny status, vzdelanie alebo pracovné zručnosti.

ITP zohľadňuje individuálne potreby uchádzača o zamestnanie so ZP/zamestnanca so ZP/pracovníka so ZP a vďaka aktívnemu využívaniu kompenzačných pomôcok, úpravy prostredia a/alebo využitia osobnej asistencie na pracovisku, zamestnancom/pracovníkom so ZP ponúka rovnaké príležitosti a podmienky zamestnávania ako zamestnancom bez ZP.

Zamestnanec/pracovník so ZP je v systéme ITP plne integrovaný v bežnom pracovnom prostredí, pričom pracovné prostredie a pracovné podmienky sa prispôsobujú špecifickým potrebám zamestnanca/pracovníka so ZP.

Pracovné prostredie v rámci ITP sa sústreďuje na identifikáciu a podporu kapacity zamestnanca/pracovníka so ZP namiesto orientácie na jeho limity podmienené konkrétnym zdravotným postihnutím.

ITP prioritne využíva prostredie otvoreného trhu práce.

*ITP vytvára pracovné príležitosti v inkluzívnom prostredí bežnej komunity, v súlade s komunálnou politikou samospráv a **s ohľadom na komunitu a lokálne trhy.***

Špecifickými nástrojmi ITP sú najmä modifikované programy kombinujúce prvky chráneného zamestnávania v systéme bežného trhu práce, medzitrh práce a nástroje podporujúce zamestnávania na otvorenom trhu práce formou podporovaného zamestnávania.

Na základe definície možno tvrdiť, že hlavné princípy inkluzívneho trhu práce zahŕňajú nasledovné:

- poskytuje plnohodnotné uplatnenie pre každého účastníka trhu práce bez ohľadu na jeho individuálne kapacity, zdravotný stav, vek, vzdelanie alebo pracovné zručnosti;
- zohľadňuje individuálne potreby uchádzača o zamestnanie / pracovníka;
- sústreďuje sa viac na identifikáciu a podporu kapacity pracovníka so ZP namiesto orientácie na jeho limity;
- aktívne využíva kompenzačné pomôcky, upravuje prostredie, využíva osobnú asistenciu na pracovisku;
- zamestnancom/pracovníkom so ZP ponúka rovnaké príležitosti a podmienky zamestnávania ako zamestnancom bez ZP;
- prioritne využíva prostredie otvoreného trhu práce.

Princípy inkluzívneho trhu práce sa uplatňujú:

- a.)
 - v pracovno-právnom vzťahu
 - v príprave na zamestnanie (či odbornej alebo sociálnej)
 - v procese rehabilitácie
 - v dodávateľských sieťach
- b.)
 - na otvorenom trhu práce
 - v sociálnych podnikoch

- v rehabilitačných centrách
- v centrách pracovných aktivít
- v chránenom zamestnávaní (nevylučuje chránené zamestnávanie, toto by však malo byť vnímané prioritne ako príprava na prácu na otvorenom trhu práce)

Otázky a diskusia:

- Aké ďalšie charakteristiky by mali byť uvedené (prípadne, ktoré z uvedených by mali byť formulované inak), aby navrhovaná definícia ITP zahŕňala celkovú problematiku zamestnávania ľudí znevýhodnených na trhu práce so špecifickým dôrazom na ľudí so zdravotným postihnutím?
- Aké ďalšie princípy by mali byť uvedené, aby bol dôraz prioritne kladený na zamestnávanie ľudí na otvorenom trhu práce (s využívaním najrôznejších možných podporných mechanizmov)?
- Aké ďalšie princípy ITP by mali byť uvedené, aby bol zoznam dostatočne vyčerpávajúci a poskytoval dostatočné penzum informácií potrebných pre rýchle pochopenie princípov ITP?
- Ako má byť definovaná cieľová skupina ITP?
- Existuje, okrem uvedeného, ďalšie prostredie, v rámci ktorého by mali byť uplatňované princípy ITP?

Téma 2: Rámce opatrení zameraných na podporu zamestnanosti/zamestnateľnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie s dôrazom na ľudí so ZP

Medzi základne opatrenia, ktoré s cieľom podporovať princípy ITP je v praxi potrebné realizovať, patrí:

- masívna podpora činnosti agentúr podporovaného zamestnávania a zabezpečenie financovania potrebného pre ich fungovanie (aktivity zamerané na vyhľadávanie a udržiavanie pracovných miest a individuálnu podporu zamestnanca ako i zamestnávateľa v prostredí ITP);
- podpora činnosti sociálnych podnikov typu sociálne podniky pracovnej integrácie a zabezpečenie podporného legislatívneho prostredia a všeobecnej akceptácie princípov sociálnej ekonomiky;
- podpora pracovných asistentov na pracovisku;
- podpora pracovno-rehabilitačných a socializačných aktivít;
- realizácia programov zameraných na scitlivovanie pracovného prostredia voči zamestnávaniu ľudí so ZP a na podporu zamestnávateľov a kolegov ako i zamestnancov so ZP počas celého trvania pracovného vzťahu;
- existencia podporného legislatívneho prostredia (odstránenie prekážok pre zamestnávanie ľudí so ZP, podporný zákonník práce //dovoľujúci modely ako flexi-práca, práca na skúšku, výkonom podmienená mzda...//);
- adresné poskytovanie verejných služieb zamestnanosti realizované vo forme tzv. case managementu a zapojenie špecializovaných organizácií do poskytovania.

Otázky a diskusia:

- Aké ďalšie opatrenia by mali byť zaradené do zoznamu opatrení podporujúcich princípy ITP v praxi?
- Čo by malo byť obsahom jednotlivých navrhovaných opatrení?
- Kto / ktorá inštitúcia by mala byť garantom realizácie jednotlivých opatrení a aké by malo byť ich organizačné/finančné zabezpečenie?
- Ako by mala byť meraná úspešnosť jednotlivých opatrení?

Téma 3: Aktivity Nezávislej platformy SocioFórum v súvislosti so snahou etablovať princípy inkluzívneho trhu práce v slovenskom prostredí

Jednotlivé organizácie združené Nezávislou platformou SocioFórum sa v súvislosti so snahou etablovať princípy inkluzívneho trhu práce v slovenskom prostredí v najbližšom období budú sústreďovať na realizáciu nasledujúcich aktivít:

- prípravu koncepčného materiálu zameraného na podporu inkluzívneho trhu práce, ktorý bude predložený členským organizáciám Nezávislej platformy SocioFórum na pripomienkovanie a bude používaný ako východiskový materiál pre vyjednávanie s nadriadenými orgánmi (materiál bude vychádzať i zo záverov jednotlivých seminárov);
- prípravu návrhu financovanie agentúr podporovaného zamestnávania;
- spoluprácu pri predkladaní noviel Zákonníka práce a Zákona o službách zamestnanosti v prospech zvyšovania zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí so zdravotným postihnutím v zmysle Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Otázky a diskusia:

- Aké ďalšie aktivity by Nezávislá platforma SocioFórum v súvislosti so snahou etablovať princípy inkluzívneho trhu práce v slovenskom prostredí mala iniciovať / realizovať?
- Akí kľúčoví partneri by do realizácie týchto aktivít mali byť zapojení?